

СПОСОБИ ПОДАННЯ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО КОРУПЦІЙНІ ТА ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВООПОРУШЕННЯ.

ПРАВА ВИКРИВАЧІВ, ЇХ ЗАХИСТ.

*В.о. головного спеціаліста з питань
запобігання та виявлення корупції*

ХТО ТАКИЙ ВИКРИВАЧ КОРУПЦІЇ?

Викривач – це фізична особа, яка надає достовірну інформацію про корупційне правопорушення, якщо ця інформація стала їй відома під час її трудової, професійної, господарської, громадської діяльності.

Викривач володіє фактичними даними про обставини правопорушення: місце вчинення правопорушення, час його вчинення, особу, яка вчинила корупцію. Ця інформація може бути перевірена і підтверджує можливе вчинення корупції. Також можна надавати документи, які підтверджують вчинення злочину.

Які ж відмінності між викривачем та заявником?

Перша відмінність. Джерелом інформації може бути:

трудова і професійна діяльність – тобто, коли про корупційні правопорушення дізнаються під час роботи,

господарська діяльність, громадська діяльність,

наукова діяльність, проходженням служби чи навчання,

участь у передбачених законодавством процедурах, які є обов’язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Друга відмінність. Викривач володіє фактичними даними про обставини правопорушення: місце вчинення правопорушення, час його вчинення, особу, яка вчинила корупцію. Ця інформація може бути перевірена і підтверджує можливе вчинення корупції. Також можна надавати документи, які підтверджують вчинення злочину.

Третя відмінність. Викривач повідомляє про корупцію, використовуючи передбачені законом способи.

Якщо хоча б один з пунктів не врахований під час повідомлення про корупцію – особа є заявником.

Повідомлення підлягає розгляду, якщо воно містить:

Правопорушення, пов'язане з корупцією – діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Корупційне правопорушення – діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність

Інші порушення Закону – це порушення встановлених Законом вимог, заборон та обмежень, які не підпадають під корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та за які особа може нести дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Канали повідомлень про корупцію

Викривач самостійно обирає через які канали подати повідомлення:

Внутрішні канали – способи повідомити про корупцію всередині організації керівнику чи уповноваженій особі.

Здійснюється через *Єдиний портал повідомлень викривачів та спеціальні телефонні лінії*.

Регулярні канали – способи повідомити про корупцію спеціально уповноваженому суб'єкту у сфері протидії корупції.

Викривач може повідомити про корупцію органам прокуратури, НПУ, НАБУ, ДБР, НАЗК. Інформація, повідомлена викривачем вноситься до Єдиного порталу повідомлень викривачів.

Зовнішні канали – способи повідомити про корупцію через інших осіб.

Викривач може повідомити про корупцію через фізичних та юридичних осіб, зокрема через:

засоби масової інформації, журналістів

громадські об'єднання, професійні спілки.

Єдиний портал повідомлень викривачів

Єдиний портал повідомлень викривачів – це інформаційно-комунікаційна система, яка має комплексну систему захисту інформації з підтвердженою відповідністю згідно із Законом України "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах", що забезпечує обмін даними з викривачем за допомогою мережі інтернет, збирання, зберігання, використання, захист, облік, пошук, узагальнення повідомлень викривачів, а також іншої інформації, в тому числі про статус викривачів, стан та результати розгляду повідомлень викривачів. (посилання на Єдиний портал: <https://whistleblowers.nazk.gov.ua/>)

Функціонування Порталу передбачає обробку персональних даних, якщо вони повідомлені викривачем, а також персональних даних осіб, які мають доступ до Порталу, у цілях забезпечення захисту викривачів, проведення належної перевірки за повідомленнями викривачів та виконання функції адміністратора. Обробка зазначених даних здійснюється на підставі Закону та не потребує згоди суб'єктів персональних даних.

Портал гарантує викривачам дотримання умов конфіденційності та анонімності, а також забезпечує доступ до інформації про стан та результати розгляду їх повідомлень.

Основні канали повідомлень про корупцію

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)

Телефон для повідомлень про корупційні правопорушення:

+38 (044) 200-06-91

Ел. пошта для повідомлень про корупцію (не анонімних): info@nazk.gov.ua

Консультації для викривачів:

+38 (044) 200-08-54

Контакт-центр: +38 (044) 200-06-94

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)

Спеціальна телефонна лінія:

0 800 213 200

Ел. пошта для повідомлень:

povidomlennia_zvernennia@nabu.gov.ua

Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП)

Телефон для звернень громадян:

(044) 222-72-84

Ел. пошта для подачі запитів на інформацію: info.request@sap.gp.gov.ua

Державне бюро розслідувань (ДБР)

Спеціальна телефонна лінія:

+38 (044) 300-27-07

Ел. пошта для повідомлень:

info@dbr.gov.ua

Права викривача

Права викривача виникають з моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

Викривач має право:

- 1) бути повідомленим про свої права та обов'язки;
- 2) подавати докази на підтвердження своєї заяви;
- 3) отримувати від уповноваженого органу, до якого він подав повідомлення, підтвердження його прийняття і реєстрації;
- 4) давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати;
- 5) на безоплатну правничу допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- 6) на конфіденційність;
- 7) повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень без зазначення відомостей про себе (анонімно);
- 8) у разі загрози життю і здоров'ю на забезпечення безпеки щодо себе та близьких осіб, майна та житла або на відмову від таких заходів;
- 9) на відшкодування витрат у зв'язку із захистом прав викривачів, витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача, витрат на судовий збір;
- 10) на винагороду у визначених законом випадках;
- 11) на отримання психологічної допомоги;
- 12) на звільнення від юридичної відповідальності у визначених законом випадках;
- 13) отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування за фактом повідомлення ним інформації

Захист викривачів корупції в Україні

Викривач має гарантії щодо:

1) захисту трудових прав (викривача не може бути звільнено чи примушено до звільнення, притягнуто до дисциплінарної відповідальності чи піддано з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова у призначенні на вищу посаду, зменшення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням)

2) виплати заробітку за час вимушеного прогулу та грошових компенсацій за порушення його трудових прав

3) поновлення порушених прав, передбачених ст. 53-4 Закону України “Про запобігання корупції”

Виплата винагороди викривачам

Винагорода призначається тільки за наявності таких критеріїв:

- персональність інформації: повинна походити від особистої обізнаності викривача й не міститися в публічних звітах, результатах перевірок, матеріалах, дослідженнях, інформаційних повідомленнях органів чи медіа, крім випадку, якщо викривач є джерелом такої інформації;
- повідомлені дані не мають бути відомі правоохоронному органу з інших джерел;
- важливість інформації: наявність у ній фактичних даних, які можна перевірити і які сприяють доказуванню хоча б однієї з обставин вчинення корупційного злочину;

Якщо кілька викривачів повідомили різну інформацію про один корупційний злочин, розмір винагороди розподіляється між ними рівними частинами.

У разі відсутності будь-якого із зазначених критеріїв суд ухвалює вмотивоване рішення про відмову у виплаті винагороди.

Умови отримання винагороди:

- Грошовий розмір предмета злочину чи завданих збитків має перевищувати 5 тис. прожиткових мінімумів для працездатних осіб на час вчинення правопорушення (15,14 млн грн станом на січень 2025 р.).
- Викривач повинен активно сприяти розкриттю корупційного злочину.
- Рішення про виплату ухвалює суд після обвинувального вироку у справі, який набрав законної сили.

Розмір винагороди: 10% від грошового розміру предмета корупційного злочину або завданих збитків, але не більше 3 тис. мінімальних зарплат, встановлених на час вчинення злочину (24 млн грн станом на січень 2025 року).

Станом на січень 2025 року в Україні вже є два кейси виплати винагород.

Дякую за увагу!